

DE ELFSTEDENTOCHT

DOCENTENHANDLEIDING

Canon van Leeuwarden: De Elfstedentocht

Docentenhandleiding

Beschrijving opdracht

Deze opdracht sluit aan bij het venster [De Elfstedentocht](#) van de [Canon van Leeuwarden](#).

De opzet van de opdrachten bij de Canon van Leeuwarden zijn per venster gelijk.

- De leerling gaat enkele historische bronnen bestuderen en hier vragen over beantwoorden.
- Bovenaan het werkblad staat een link naar de Canon van Leeuwarden. Hier kan de leerling (vooraf) de informatietekst lezen en de bronnen (afbeeldingen, filmpjes) raadplegen.
- Onderaan de opdracht staat een extra verwerkingsopdracht, waarin een koppeling wordt gemaakt met het heden en het eigen leven.

Tijdvak

Tijd van wereldoorlogen (1900-1950)

Kerdoelen primair onderwijs

51. De leerling leert gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.

52. De leerling leert over kenmerkende aspecten van de tijdvakken. [...] De vensters van de Canon [...] dienen als uitgangspunt ter illustratie van de tijdvakken.

53. De leerling leert over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

(Oriëntatie op jezelf en de wereld, SLO)

Kerdoelen voortgezet onderwijs (onderbouw)

37. De leerling leert een kader van tien tijdvakken te gebruiken om gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen in hun tijd te plaatsen. [...] De vensters van de Canon [...] dienen als uitgangspunt ter illustratie van de tijdvakken.

40. De leerling leert historische bronnen te gebruiken om zich een beeld van een tijdvak te vormen of antwoorden te vinden op vragen, en hij leert daarbij ook de eigen cultuurhistorische omgeving te betrekken.

(Mens en maatschappij, SLO)

Kenmerkende aspecten

n.v.t.

Doelgroep

Niveau: bovenbouw primair onderwijs / onderbouw voortgezet onderwijs

Tijdsduur

30-60 minuten

Leeruitkomsten

- De leerling kan onderzoek doen in historische bronnen (archiefstukken) om antwoorden te geven op onderzoeksvragen
- De leerling kan het verband verklaren tussen de historische bronnen in de opdracht, het venster uit de Canon van Leeuwarden en de koppeling maken met het heden

Leerlingmateriaal

Het opdrachtenblad bij het venster [De Elfstedentocht](#) in de Canon van Leeuwarden (onder het kopje Lesmateriaal)

Vorbereiding en benodigheden

- Het opdrachtenblad van de Canon van Leeuwarden (uitgeprint of online)
- De mogelijkheid tot het online raadplegen van de Canon van Leeuwarden: voor het lezen van de informatietekst, het bekijken van bronnen en het opzoeken van informatie

Beginsituatie van de leerling

- De leerling is bekend met de kenmerkende aspecten van het tijdvak en verdiepen zich in een historisch voorbeeld uit de geschiedenis van Leeuwarden

Uitvoering

- De leerling leest (individueel of klassikaal) de tekst van de Canon van Leeuwarden
- De leerling gaat (individueel of in groepjes) de opdrachten over het venster maken. Hiervoor kan in de Canon van Leeuwarden informatie worden teruggevonden. De leerling kan de historische bronnen in de Canon van Leeuwarden in detail bekijken, evenals eventuele filmpjes.
- Optioneel kan de leerling de extra opdracht onderaan maken. Hierin wordt een koppeling gemaakt tussen het venster en het heden en de eigen leefwereld. De leerling dient de opdracht op een ander papier of online uit te voeren.

Deze opdracht is ontwikkeld door het Historisch Centrum Leeuwarden
voor de Canon van Leeuwarden (2023)

HISTORISCH CENTRUM | LEEUWARDEN

Antwoorden bij de opdracht over de Elfstedentocht

Lees het krantenartikel uit 1912 over Jikke Gaastra, de eerste vrouw die meedeed aan de Elfstedentocht. Bij Dokkum aangekomen, hoeveel vrouwen schaatsten er nog mee?

Eén vrouw, namelijk Jikke Gaastra.

Welke twee woorden gebruikt de krant om aan te geven hoe Jikke Gaastra zich voelde tijdens het schaatsen?

'Frisch' en 'opgewekt'.

Jikke Gaastra kreeg in Bolsward een bos bloemen. Welk woord wordt hiervoor in de krant gebruikt?

Een 'ruiker'.

Jikke Gaastra kreeg door haar bijzondere prestatie nog twee cadeaus:

Een gouden broche en een zilveren schaats.

De deelname van Jikke Gaastra was groot nieuws in deze tijd. Waarom?

Ze was de eerste vrouw die ooit meedeed aan de officiële Elfstedentocht.

Bekijk de tabel hieronder met de winnaars van de Elfstedentochten. Hoeveel Elfstedentochten zijn er in totaal gereden?

15

In welk jaar is er geen winnaar toegewezen?

1956. In dat jaar finishten meerdere deelnemers bewust tegelijkertijd, waardoor ze allen zijn gediskwalificeerd.

Hoeveel Elfstedentochten zijn er tijdens de Tweede Wereldoorlog gereden?

2

Wie heeft de snelste tijd ooit gereden? Schrijf de naam én de tijd op.

Evert van Benthem, 6.47 uur

Welke drie schaatsers hebben de Elfstedentocht vaker dan één keer gewonnen? Schrijf de achternaam op.

Coen de Koning, Auke Adema, Evert van Benthem